

Drevený Kríž

Kňaz José Luis González Gullón v článku opisuje históriu zvyku umiestňovať v kaplnkách centier Opus Dei drevený kríž bez Ukrižovaného.

14.09.2023

Josemaría Escrivá mal vo veľkej úcte kríž. Adoroval ukrižovaného Ježiša Krista, ktorý z lásky k ľuďom položil svoj život na svätom dreve. A snažil sa prijať kríž tak vo svojich odriekaniach a dobrovoľnom umŕtvovaní, ako aj vo svojich protivenstvách a utrpeniach.

Jeden z aspektov tejto úcty mal podobu zvyku umiestňovať čierny kríž bez obrazu Ukrižovaného vo všetkých centrách Diela, spravidla v kaplnke alebo pri vstupe do nej.

Pôvod tohto zvyku siaha k Vianociam 1933, keď zakladateľ a ďalší členovia Diela zariadovali byt Akadémie DYA, prvého sídla korporatívneho charakteru Opus Dei. V riaditeľni - byt nemal kaplnku - Escrivá de Balaguer umiestnil veľký drevený kríž bez Krista. V tom čase si vo svojich *Poznámkach* poznamenal dôvod: „Keď vidíte úbohý drevený kríž, osamelý, opovrhnutiahodný a bezcenný... a bez Ukrižovaného, nezabúdajte, že je to váš kríž, váš každodenný kríž, ten skrytý, bez lesku a bez útechy..., ktorý čaká na Ukrižovaného, ktorý mu chýba: a tým Ukrižovaným máš byť ty“[1].

Toto vysvetlenie pripomína udalosť, ktorá sa odohrala pred rokom a pol.

Dňa 7. augusta 1931, počas slávania svätej Omše v *Patronato de Enfermos*, svätý Josemaría nanovo pochopil slová Ježiša Krista: „A ja, až budem vyzdvihnutý od zeme, všetkých pritiahnem k sebe“ (Jn 12, 32).

Pochopil, že kresťan sa stotožňuje s Kristom a sprítomňuje ho vo svete prostredníctvom činností, ktoré vykonáva. Ako poznamenal:

„Pochopil som, že to budú Boží muži a ženy, ktorí vyzdvihnú kríž s Kristovým učením nad vrchol všetkej ľudskej činnosti.... A videl som, že Pán triumfuje a všetko k sebe priťahuje“[2]. Práca sa tak javila ako materiál, ktorý posväcuje „Božích mužov a ženy“, a nástroj, ktorým posväcujú seba a iných.

Študenti, ktorí chodili do akadémie DYA a mali duchovné vedenie u Escrivá de Balaguera, sa ho často pýtali na kríž, pretože kríže bez Ukrižovaného neboli bežné. Kňaz im vysvetľoval, že je to symbol toho, čím

sú povolaní byť: ďalšími *Kristami*. A tak si po rokoch jeden z týchto mladých mužov, Juan García Atance, spomínal „na dom na Calle Luchana 33, na medziposchodie vychádzajúce naľavo, a keď prechádzal dverami, na chodbu a napravo na miestnosť, ktorá mala okrem iného vybavenia drevený kľakátko a drevený kríž na stene; bolo to prvýkrát, čo videl kríž bez Ukrižovaného“[3].

Pre tých, ktorí patrili k Opus Dei, svätý Josemaría dal prítomnosti dreveného kríža novú dôležitosť. Od roku 1934 vykonávali pri drevenom kríži obrady dočasného začlenenia - nazývané *oblácia* - a definitívneho začlenenia - vernosti - do Opus Dei.

V tom istom roku bol drevený kríž príležitosťou na niektoré klebety. Niekoľko ľudí, ktorí nerozumeli apoštolátu, ktorý vykonával zakladateľ - konkrétne išlo o kňaza a študenta, ktorých mená nepoznáme

-, sa zmieňovali o kríži bez Ukrižovaného ako o zámienke na kritiku Opus Dei. V máji 1934 sa Escrivá dozvedel, že tieto chýry sa dostali až na biskupstvo Madrid-Alcalá. Podľa toho, čo napísal, išlo o drobnosti: „nejaké smiešne výmysly“, ktoré označil, že „sú na smiech“. Ale aby sa vyhol problémom tvárou v tvár tomuto farizejskému škandálu, odmontoval kríž: „S akými bolesťami, sám v Dome Anjela Strážneho - v Luchane - som odmontoval úbohý *pohoršujúci* kríž“[4]. Potom ho zabalil do papiera a na nejaký čas odložil.

Nečakal dlho, pretože sa tohto zvyku nechcel vzdať. V lete 1934 sa Akadémia zmenila na rezidenciu, ktorá vznikla na novom mieste na madridskej Calle Ferraz. Dňa 2. októbra dvaja mladí muži z Diela - Ricardo Fernández Vallespín a Luis Azúa Dochao - umiestnili drevený kríž v miestnosti určenej na kaplnku

rezidencie. Keď Escrivá de Balaguer zaznamenal túto udalosť, pripomenul význam tohto kríža pre kresťana: „Ešte vo Ferraze, keď v kaplnke nebola ani stolička, ani sme nemohli snívať o tom, že si tam Ježiš urobí svoju BetánIU, som sa ponáhľal, aby náš drevený kríž umiestnili na stenu oratória (!). A ten kríž symbolizuje život Kristovho apoštola s energiou a pravdou, ktorá je očarujúca“[5].

Od tohto momentu sa rôzne začlenenia do Opus Dei opäť uskutočňovali pred dreveným krížom. Ako zaujímavosť možno uviesť, že 16. júla 1936 Vicente Rodríguez Casado vykonal obrad vernosti. V tom čase sa sídlo DYA sťahovalo do inej budovy a nábytok bol zbalený na sťahovanie. Vtedy, ako si spomína Francisco Botella, v miestnosti určenej pre zakladateľa v novom sídle „pred dreveným krížom, ktorý, keďže ešte nebol osadený,

musel Ricardo [Fernández] držať, nasadzujúc priečku, počas celého obradu“[6]. O niekoľko rokov neskôr svätý Josemaría vypracoval ceremoniál, v ktorom stanovil, že kto vykonáva obrady prijatia, *oblácie* a vernosti v Opus Dei, pokľakne pred dreveným krížom centra, kde má prejaviť svoj záväzok, a po prejavení pobožká drevený kríž.

V roku 1935 Escrivá de Balaguer pridal ďalší prvok. Na sviatok Povýšenia svätého kríža, 14. septembra, umiestnil „veniec na drevený kríž a dva svietniky. Prial by som si, aby sa toto robilo v našich domoc“[7]. Potom urobil to isté v deň nájdenia svätého kríža, ktorý sa slávi 3. mája. Odvtedy sa v centrách, kde žijú traja alebo viacerí veriaci Diela ako rodina, v predvečer týchto dvoch dátumov drevený kríž ozdobí vencom kvetov a na konci týchto sviatkov sa odstráni.

Počas španielskej občianskej vojny sa v liste Juana Jiménez Vargasa - jedného z prvých členov Diela - objavili ďalšie úvahy zakladateľa o kríži bez Krista. V máji 1938 Escrivá de Balaguer napísal do knihy Cesta, ktorú v tom čase dokončoval, bod, v ktorom parafrázoval Jiménez Vargasa: „Pýtaš sa ma: ,Prečo ten drevený kríž?‘ A citujem z jedného listu: ,Keď zdvihnem zrak od mikroskopu, oči mi padnú na čierny a prázdny kríž. Tento kríž bez Ukrižovaného je symbolom. Má význam, ktorý iní nevidia. A ten, čo je unavený a práve chcel odložiť svoju prácu, znova upriami zrak do mikroskopu a pokračuje, pretože ten osamelý kríž volá po ramenách, čo by ho niesli“[8].

Keď sa skončila španielska vojna, Opus Dei pokračovalo vo svojej bežnej apoštolskej činnosti. V kaplnkách alebo iných dôstojných miestnostiach centier a rezidencií

Diela boli opäť umiestnené drevené kríže. A znova sa objavili kritické, niekedy až výstredné komentáre. V Barcelone sa šírili fámy, že drevený kríž sa používa na krvavé obrady, pri ktorých sa ľudia ukrižujú. Aby sa tieto fámy utlmili, zakladateľ požiadal, aby bol kríž nahradený takým malým, že by sa naň nezmestilo ani dieťa.

Okrem toho Josemaría Escrivá dostal od Mons. Leopolda Eijo y Garay, biskupa z Madridu-Alcalá, odpustky pre ľudí, ktorí sa pomodlili pred dreveným krížom. Takto to vysvetlil sám biskup v júni 1941 koadjutorovi opáta z Montserratu, ktorý sa ho pýtal na to, čo sa stalo v Barcelone: niekoľko mladých ľudí, „vyslaných ad hoc, aby zistili, čo sa tam deje, bolo zasiahnutých veľkým dreveným krížom bez obrazu N. [nášho] P. [Pána]; kríž, ktorý každému členovi Opusu pripomína, že ho čaká kríž, že sa nemá krčiť a odmietať dať sa

ukrižovať z lásky k tomu, ktorý preňho vystúpil na kríž; A tí, ktorí videli tento kríž-pozvánku, museli vidieť a museli šíriť, a tí, ktorí ho propagujú, museli oznámiť, že pri päte tohto kríža je nápis, ktorý hovorí, že biskup udeľuje 50 dní odpustkov tým, ktorí s láskou a zbožnosťou bozkávajú tento svätý kríž a adresujú mu modlitby, ktoré mu adresoval svätý Ondrej“[9].

O päť rokov neskôr pápež Pius XII. udelil 500 dní odpustkov zakaždým, keď bol drevený kríž centier Opus Dei pobožkaný, niekto sa mu uklonil alebo sa pred ním modlil[10]. V súčasnosti sa odpustky už neudeľujú s týmto časovým údajom odpustenia časných trestov očistca, aby sa predišlo chápaniu presného výpočtu. Na druhej strane sa stále udeľujú čiastočné odpustky tým, ktorí sa modlia pred dreveným krížom.

S dreveným krížom súvisí aj udalosť z roku 1946. Dňa 24. septembra toho roku sa zakladateľ Diela stretol v dome na duchovné cvičenia - Molinoviejo-, severozápadne od Madridu s dvadsiatimi mužmi Diela, medzi ktorými boli aj najstarší členovia Opus Dei. V kaplnke, nachádzajúcej sa na pozemku, sa všetci zaviazali starať sa o jednotu a ducha chudoby[11]. O nejaký čas neskôr bola malá kaplnka prestavaná a počas prác boli vymenené strešné trámy. Ako prejav jednoty a pripomienku týchto záväzkov dal svätý Josemaría vyrobiť z trámov drevené kríže vreckovej veľkosti. Tieto kríže sa dávali - a stále dávajú - prvému mužovi a prvej žene v každej krajine, ktorí požiadali o prijatie do Diela, a tiež vikárom jednotlivých Regiónov Opus Dei.

Existuje mnoho ďalších prejavov lásky zakladateľa ku krížu, ktoré zostali v Opus Dei ako dedičstvo.

Okrem iného združenie kňazov, ktorí sú členmi Opus Dei, nesie názov Kňazská spoločnosť Svätého kríža a pečať Diela tvorí zemeguľa s vyrytým krížom; hlava Diela - ktorý je otcom a prelátom - nesie na hrudi pektorál s Lignum Crucis; kaplnka postavená v Cavabianke, medziregionálnom centre a medzinárodnom seminári Opus Dei v Ríme, je zasvätená Svätému krížu.

José Luis González Gullón

[1] *Apuntes íntimos*, n.º 1102 (5-I-1934), citované v Josemaría Escrivá de Balaguer, *Camino* (edición crítico-histórica), Rialp, Madrid 2004, 3.ª ed., s. 376. Tento text bol pri vzniku bodu 178 v *Ceste*.

[2] *Apuntes íntimos*, n.º 217 (7-VIII-1931), citované v Andrés Vázquez de Prada, *El Fundador del*

Opus Dei, vol. I, Rialp, Madrid 1997, s. 381.

[3] Porov. Spomienky Juana García Atance, Madrid, 20-III-1976, v AGP [Archivo General de la Prelatura del Opus Dei, ďalej ako AGP], séria A.5, 213-3-7.

[4] *Apuntes íntimos*, n.º 1285 (3-X-1935), citované v Josemaría Escrivá de Balaguer, *Camino* (edición crítico-histórica), o. c., s. 376.

[5] Ibid.

[6] Spomienka Francisca Botella, Madrid, 25-V-1980, v AGP, séria A.5, 200-1-1.

[7] *Apuntes íntimos*, n.º 1285 (3-X-1935), citované v *Romana et Matritense. Beatificationis et canonizationis Servi Dei Iosephmariae Escrivá de Balaguer, Sacerdotis Fundatoris Societatis Sacerdotalis S. Crucis et Opus Dei. Positio super vita*

*et virtutibus. Biographia
documentata*, Roma 1988, s. 385.

[8] Josemaría Escrivá de Balaguer, *Camino* (edición crítico-histórica), o. c., s. 459, citujúc a komentujúc bod č. 277. Jiménez Vargas vo svojom liste pripomínal prítomnosť kríža v laboratóriu aj inde: "Na výlete v horách turisti narazia na pomník tých, ktorí tam padli. A čierne drevo im pripomína, že aj šport je neoddeliteľný od kríža. A v knižnici a v učebniach. Na klinike a v telocvični. A v maliarskom štúdiu a na športovom ihrisku. Drevený kríž bude vždy hovoriť k tým, ktorí to vedia pochopiť!" (List Juana Jiménez Vargas, Masía Dornaque 4-V-1938, v *ibid.*, s. 461).

[9] List Leopolda Eijo y Garay adresovaný Aurelimu Maria Escarré i Jané, Madrid, 21-VI-1941, citovaný v Amadeo de Fuenmayor, Valentín Gómez-Iglesias y José Luis Illanes, *El*

itinerario jurídico del Opus Dei.
Historia y defensa de un carisma,
EUNSA, Pamplona 1990, 4.^a ed., s.
160.

[10] Porov. prepis Apoštolského
Breve *Cum Societatis* (28-VI-1946) v
Amadeo de Fuenmayor et al., *El*
itinerario jurídico del Opus Dei, o. c.,
s. 529-531.

[11] Pozri opis udalostí v AGP, série
A.3, 87-7-7.

.....

pdf | document generated
automatically from [https://
dev.opusdei.org/sk-sk/article/dreveny-
kriz/](https://dev.opusdei.org/sk-sk/article/dreveny-kriz/) (05.08.2025)